

AKTUELNOSTI: Salmonellosis - nove rizične namirnice

Trovanja hranom uzrokovana salmonelama animalnog porekla su stalno prisutna i uobičajena i kod nas i u svetu. U Vojvodini se prosečno godišnje prijavi oko 1400 obolelih osoba sa ovom dijagnozom sa tendencijom porasta poslednje decenije. Skoro polovina obolelih je iz manjih porodičnih alimentarnih epidemija, koje dominiraju u patologiji stanovništva Vojvodine. Oko 100 epidemija salmoneloze se godišnje registruje.

Uobičajeni serotip u našoj sredini je *Salmonella enteritidis*. Od preko 2700 serotipova ove bakterije povremeno se pojavljuju i drugi serotipovi, koji pobuđuju pažnju epidemiologa u cilju utvrđivanja porekla namirnice u kojoj je ova bakterija izolovana. Neuobičajeni serotipovi su najčešće importovani iz inostranstva ili zemalja sa drugih kontinenata.

Namirnice životinjskog porekla (jaja, meso, mleko) su najčešće primarno kontaminirane zbog infekcije rezervoara. Njihovo korišćenje u sirovom stanju, bez termičke obrade ili nedovoljne termičke obrade je rizično, jer se prisustvo salmonela po zakonskim propisima ne proverava.

Jaja i proizvodi od sirovih jaja dominiraju kao rizična namirnica za pojavu salmoneloze u našoj sredini. Na drugom mestu ali sa malim procentom zastupljenosti je meso i mesni proizvodi, a na trećem mestu mlečni proizvodi koji se pripremaju od nekuvanog mleka (sir).

Međutim, rizične namirnice mogu biti i neuobičajene za put širenja bakterija iz grupe animalnih salmonela. Prema podacima iz literature zabeleženo je prisustvo ove bakterije u čokoladi, biberu i drugim začinima koji se koriste kao dodaci jelima. Kontaminacija ovih produkata je posledica sekundarnog zagađenja zrnevlja (za čokoladu zrna kakaovca) od dejkata glodara ili čoveka pri obradi i sušenju u zemljama porekla ili pri neadekvatnom čuvanju i skladištenju od proizvođača do potrošača.

Povod za ovu informaciju je prisustvo sekundarno kontaminiranih semenki susama u prometu u nekoliko opština u Vojvodini. Podaci o izolaciji *Salmonella mbandaka* iz sirovog semena *susama*, neuobičajene u našoj sredini, prosleđena od strane sanitarne inspekcije iz jedne opštine svim sanitarnim inspekcijama u Vojvodini, podstakli su akciju monitoringa. Seme susama je uzorkovano iz brojnih prodavnica zdrave hrane, veleprodaje i distributera.

U periodu od 16. marta do 23. marta 2004. godine uzorkovano je 13 uzoraka susama u originalnom pakovanju ili u rinfuzi u opštini Novi Sad. U tri uzorka je izolovana bakterija *Salmonella* (25%). U jednom uzorku susama (rinfuz) izolovana je *Salmonella mbandaka* (poreklo susama nije navedeno) a u drugom uzorku (pakovano), poreklom iz Sudana, *Salmonella* grupe B (neutvrđen serotip), a u trećem *Salmonella virchow*.

Zbog moguće distribucije susama od istog snabdevača u veliki broj prodavnica u Vojvodini, verovatno je da je kontaminirani susam prisutan i u drugim opštinama.

Do kraja marta 2004. godine nije izolovana *Salmonella mbandaka* iz humanog materijala. U epidemiološkom ispitivanju bolesnika sa kliničkom slikom koja upućuje na salmonelozu potrebno je tražiti podatke i o korišćenju susama, bez termičke obrade, u ishrani. Ukoliko postoji podatak o konzumiranju susama bez prethodne termičke obrade (makrobiotička ishrana), potrebno je laboratorijsko ispitivanje i uzorka sirovog semena susama. Termička obrada semena susama (iznad 70 stepeni) uništava sve bakterije, a takođe i *Salmonella* spp.

OBAVEŠTENJE

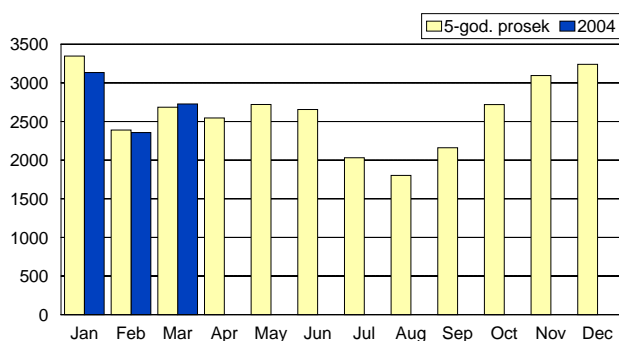
Sekretarijat za zdravstvo i socijalnu politiku AP Vojvodine je, na predlog Pokrajinske komisije za zarazne bolesti, doneo odluku o finansiranju štampanja i distribucije Vojvođanskog epidemiološkog mesečnika.

Cilj Vojvođanskog epidemiološkog mesečnika je da se svi učesnici u nadzoru nad zaraznim bolestima – na prvom mestu lekari vojvođanskih domova zdravlja, pravovremeno i adekvatno informišu o aktuelnoj epidemiološkoj situaciji u Vojvodini i u svojoj sredini. Uspešnost nadzora nad zaraznim bolestima je moguća samo uz permanentnu saradnju svih učesnika – od doktora medicine do epidemiologa.

U isto vreme, Sekretarijat za zdravstvo i socijalnu politiku pomogao je i štampanje i distribuciju Programa obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti.

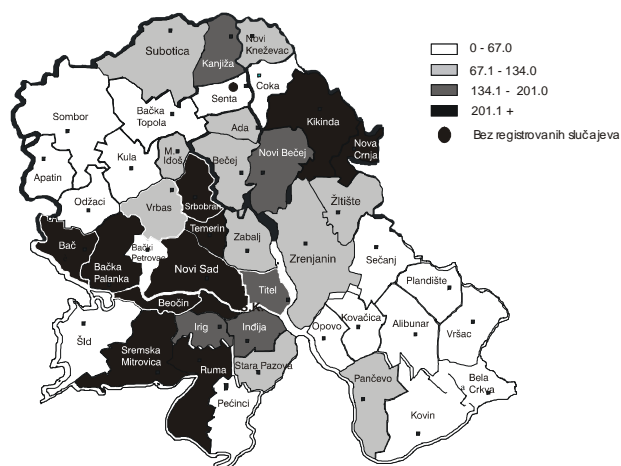
EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA ZARAZNIH BOLESTI U VOJVODINI

U martu 2004. godine u Vojvodini je registrovano 2727 slučajeva zaraznih bolesti koje podležu obaveznom prijavljivanju. U poređenju sa martom 2003. godine prijavljeno je 117 slučajeva više. Kao što se vidi na grafikonu, broj prijavljenih slučajeva je viši od petogodišnjeg proseka za mart za 1,6%.

Incidencija u martu 2004. godina bila je 134,2 na 100.000 stanovnika.

Najviša incidencija zabeležena je u opštini Nova Crnja (472,3/100.000), slede Kikinda i Bač. U opštini Senta nije zabeležen ni jedan slučaj zaraznih bolesti, a najnižu incidenciju imaju opštine Zapadnobačkog i Južnobanatskog okruga (kartogram).

Vodeća oboljenja bila su: varicella (1401 oboleo), streptokokni tonzilitisi i faringitisi (487), herpes zoster (121) i infectiones intestinales bacteriales (116). U odnosu na isti mesec prošle godine, porastao je broj obolelih od varicellae, streptokoknih tonzilitisa i faringitisa, herpes zoster, genitalne

hlamidijaze, šarlaha i bakterijskih alimentarnih intoksikacija, dok je smanjen broj obolelih od bakterijskih infekcija creva, mikoza, skabiesa i enterobiasze (tabela).

DIJAGNOZA	JANUAR 2003.	JANUAR 2004.	Inc./100.000
VARICELLA	1208	1401	68,9
TONSILLITIS/PHARYNGITIS STREPTOCOCCICA	358	487	24,0
HERPES ZOSTER	128	121	6,0
INFECTIO INTESTINALIS BACTERIALIS	156	116	5,7
INF. SEX. CHLAMYDIALES	87	94	4,6
SCARLATINA	78	82	4,0
MYCOSES	123	82	4,0
SCABIES	82	76	3,7
INTOXICATIO ALIMENTARIA BACT.	36	60	3,0
ENTEROBIASIS	46	39	1,9
UKUPNO	2302	2558	125,7

Od bolesti protiv kojih se sprovodi sistematska vakcinacija, prijavljen je 1 slučaj rubeole kod vakcinisanog dečaka starog 8 godina, kod koga je od vakcinacije proteklo 7 godina. Registrovan je i 1 slučaj parotitisa kod vakcinisanog dečaka starog 8 godina, kod koga je od vakcinacije proteklo 7 godina. U martu je prijavljeno i 5 slučajeva hepatitisa A, 1 slučaj akutnog hepatitisa B, 1 slučaj hroničnog hepatitisa B i 6 slučajeva hroničnog hepatitisa C.

Prijavljeno je i devet slučajeva sepse, od kojih je u četiri uzročnik bio *Staphylococcus*, a u po jednom slučaju *Haemophyllus influenzae*, *Klebsiella pneumoniae*, *Enterococcus*, *Serratia* i *Candida*.

EPIDEMIJE

Tokom marta je registrovano 10 epidemija. Pet epidemija se širilo alimentarnim putem (1 brucellosis, 1 intoxicatio alimentaria staphylococcica, 1 intoxicatio alimentaria uzrokovana uslovnopatogenim mikroorganizmima, 2 salmonellosis), tri epidemije su se širile aerogeno (tuberculosis), a dve epidemije su se širile kontaktom (skabies).

UMRLI

U martu 2004. je registrovan 1 smrtni slučaj usled zaraznih bolesti (hronični hepatitis C).

Preliminarni broj obolelih od zaraznih bolesti koje podležu obaveznom prijavljivanju u Vojvodini u martu 2004. godine, po okruzima

Dijagnoze/Okruzi	Južno bački	Sremski	Severno bački	Zapadno bački	Severno banatski	Srednje banatski	Južno banatski	UK
A02 salmonellosis	15	4	3	2	1	5	1	31
A04 infectio intestinalis bacterialis	77	10	0	8	10	8	3	116
A05 intoxatio alimentaria bacterialis	34	0	2	3	8	6	7	60
A 06 amoebiasis	0	0	0	0	1	0	0	1
A07 infectio intestinalis protozoica	2	0	0	0	0	0	0	2
A08 infectios intestinalis viralis	1	1	1	0	1	0	1	5
A15-A19 tuberculosis	1	5	4	4	1	4	1	20
A38 scarlatina	38	17	13	1	6	6	1	82
A39 infectio meningococcica	0	0	0	1	0	0	0	1
A41 septicaemia alia	3	1	2	2	0	1	0	9
A46 erysipelas	8	2	1		4	4	1	20
A50-A53 syphilis	2	0	0	0	0	0	0	2
A56 infection sexualis chlamydialis	84	2	2	3	0	3	0	94
A60 infectio herpetica viralis regionis anogenitalis	5	0	0	0	0	0	0	5
A69.2 morbus Lyme	3	0	0	0	0	0	0	3
A85-A86 encephalitis viralis	1	0	1	0	0	0	0	2
A87 meningitis viralis	1	0	0	1	0	0	0	2
B01 varicella	444	350	123	40	213	148	83	1401
B02 herpes zoster	50	22	8	1	10	20	10	121
B06 rubeola	0	1	0	0	0	0	0	1
B15 hepatitis acuta A	1	0	1	0	0	1	2	5
B16.0 hepatitis acuta B	1	0	0	0	0	0	0	1
B18.1 hepatitis B chronica sine delta	0	1	0	0	0	0	0	1
B18.2 hepatitis C chronica	2	0	0	3	0	1	0	6
B26 parotitis	1	0	0	0	0	0	0	1
B27 mononucleosis infectiva	18	7	2	3	1	5	1	37
B34.0 adenovirosis	3	1	0	0	0	0	0	4
B35-B49 mycosis	68	6	0	1	3	4	0	82
B58 toxoplasmosis	0	0	0	2	0	0	0	2
B77 ascariasis	2	0	0	0	0	0	0	2
B80 enterobiasis	30	0	3	2	1	2	1	39
B86 scabies	25	18	3	0	3	16	11	76
G00 meningitis bacterialis	1	1	2	0	0	2	0	6
J02 i J03 pharyngitis et tonsilitis streptococcica	269	64	51	8	47	44	4	487
Z22.1kliconoša paratifusa, salmonela i šigela	1	0	0	0	0	0	0	1
Z22.5 nosilaštvo HBsAg	1	0	0	1	0	0	2	4
Z229 latio HCV antitela	3	0	0	0	0	0	0	3
UKUPNO	1195	513	222	86	310	280	129	2735

OBAVEŠTENJE

Vojvodanski epidemiološki mesečnik možete pronaći i na web-adresi:

www.izzzns.org.yu/vojvEpMes.htm

Ukoliko želite da Vojvodanski epidemiološki mesečnik primete putem e-maila, molimo Vas da nas o tome obavestite putem e-maila upućenog na adresu: nsepid@eunet.yu

**Preliminarni kumulativni broj obolelih od pojedinih zaraznih bolesti u Vojvodini
do 31. marta 2003. i 2004. godine**

Opština	Inf.int.bact.		Salmonellosis		Tph strept.		Int. al. bact		M.Lyme		Scarlatina		TBC	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Bač	6	12	0	0	9	6	0	4	0	0	1	1	2	1
B.Palanka	11	24	1	2	20	32	2	11	2	2	4	6	8	1
B.Petrovac	32	2	0	0	15	10	0	0	0	0	0	1	2	0
Beočin	24	22	0	2	21	35	1	5	0	0	0	9	1	1
Bečej	1	5	0	1	23	17	0	3	0	2	0	1	3	3
Vrbas	3	24	3	1	20	28	0	3	0	0	5	3	5	7
Žabalj	11	2	2	2	11	10	1	2	0	1	1	1	3	0
Novi Sad	115	109	26	22	465	392	32	46	5	3	74	62	30	15
Srbobran	1	0	1	1	10	23	0	0	0	0	1	0	4	2
Temerin	2	33	1	0	4	123	1	3	0	0	1	2	2	0
Titel	5	6	0	0	12	35	1	0	1	0	0	1	6	2
S.Karlovc	3	1	0	0	31	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Indija	4	1	5	0	32	15	1	0	2	0	16	3	1	3
Irig	3	1	0	0	22	13	1	0	1	0	0	0	2	0
Pećinci	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	4	0	3	1
Ruma	4	12	1	1	2	70	0	1	0	0	1	1	10	6
S.Mitrovica	30	16	1	1	8	44	1	0	0	0	2	27	16	4
S.Pazova	0	0	0	1	15	21	1	0	0	0	4	10	11	6
Šid	2	3	0	2	14	15	1	0	1	0	0	0	1	6
B. Topola	1	1	1	1	0	20	0	2	0	0	3	2	2	5
M.Idoš	0	1	0	0	5	2	0	0	0	0	0	1	4	1
Subotica	6	6	2	10	74	70	7	6	0	0	46	28	7	6
Apatin	2	1	0	3	2	3	0	1	0	0	3	0	2	6
Kula	9	0	0	1	2	1	0	2	0	0	1	2	3	4
Odžaci	6	2	5	0	0	3	1	4	0	0	0	0	10	3
Sombor	26	21	1	2	10	9	15	14	2	0	7	9	5	10
Ada	0	1	0	0	0	9	0	0	0	0	0	1	2	0
Kanjža	3	6	8	1	19	44	3	6	0	1	1	2	8	2
Kikinda	2	14	0	0	31	40	0	3	0	0	1	9	0	0
N.Kneževac	0	0	0	0	4	3	0	0	1	0	0	0	0	0
Senta	0	1	1	0	6	11	0	0	0	0	4	0	1	3
Čoka	0	0	0	0	4	1	0	0	1	0	2	0	0	2
Žitište	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	4
Zrenjanin	33	11	11	6	2	83	1	7	0	0	4	16	13	5
N.Crnja	1	2	0	1	1	19	0	0	0	0	0	0	3	1
N.Bečej	3	15	0	0	0	43	0	3	0	0	1	1	2	1
Sečanj	3	5	0	0	1	3	0	1	0	0	1	0	1	0
Alibunar	6	2	4	0	0	0	2	3	0	0	4	0	1	0
B.Crkva	14	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	6	3
Vršac	8	4	1	1	2	0	0	4	0	0	0	5	3	0
Kovačica	2	1	0	0	4	3	0	2	0	0	0	0	5	3
Kovin	3	1	1	0	2	2	1	3	0	0	0	0	2	2
Opovo	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Pančevo	28	6	33	1	6	20	9	23	0	0	13	16	21	1
Plandište	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
VOJVODINA	417	377	111	64	911	1282	82	162	17	9	207	221	216	121

Inf.int.bact.-*Infectio intestinalis bacterialis*; Tph strept.-*Tonsillitis/pharyngitis streptococcica*;
Int. al. bact. -*Intoxatio alimentaria bacterialis*

Institut za zaštitu zdravlja
Sektor za epidemiologiju
Futoška 121
21 000 Novi Sad
tel/fax: 021 423 464
e-mail: nsepid@eunet.yu
www.izzns.org.yu/epidSH.htm